

DIAGNOSI DEL SECTOR FORESTAL I DE LA BIOMASSA A MENORCA

Autors

Rosa Gil / Graduada en enginyeria agroalimentària

Roberto Martínez / Enginyer forestal

Joan R. Sánchez / Economista

Borja Pellejero / Coordinador

**CONSELL INSULAR
DE MENORCA**

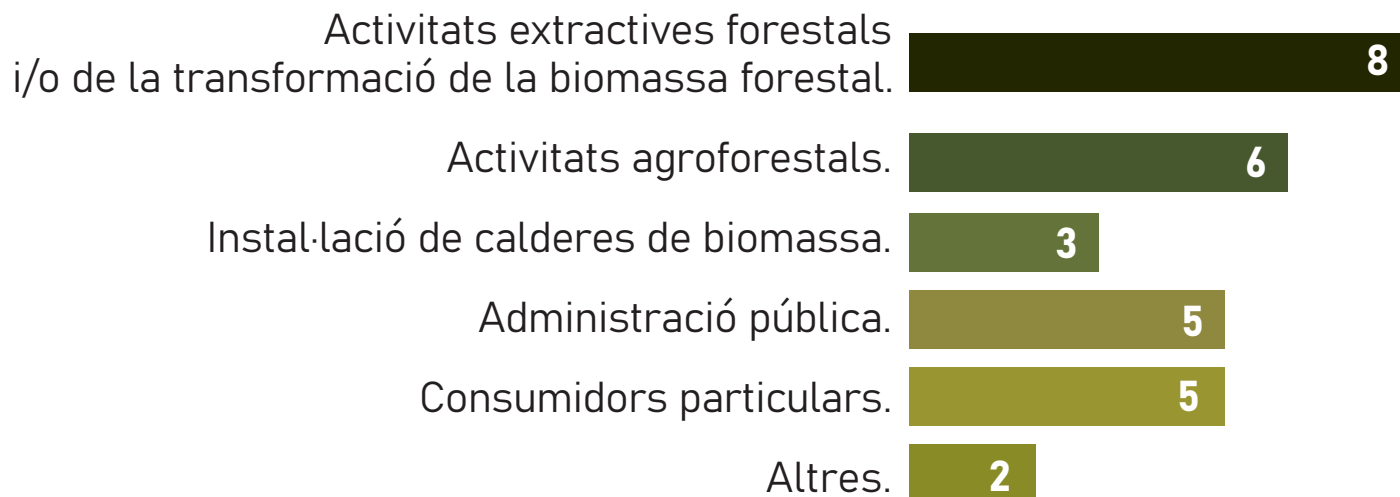
DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I
RESERVA DE BIOSFERA

METODOLOGIA

L'ANÀLISI REALITZADA PER A L'ELABORACIÓ DE LA DIAGNOSI S'HA BASAT EN LA SEGÜENT METODOLOGIA:

ANÀLISI QUALITATIVA

29 ENTREVISTES INDIVIDUALS AMB ELS DIFERENTS AGENTS CLAUSS EN EL CICLE DE LA BIOMASSA RELACIONATS AMB:

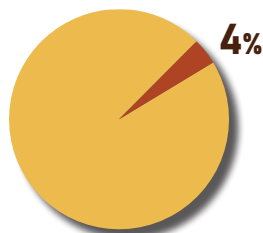
ANÀLISI QUANTITATIVA

ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES PROVINENTS DE:

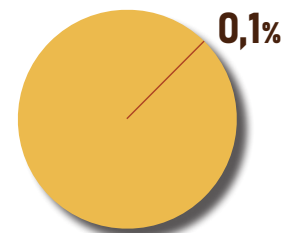
- Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl del Govern de les Illes Balears.
- Consorci de Residus i Energia de Menorca.
- Registre Mercantil.
- Actualització dels principals estudis del projecte LIFE BOSCOS.

MASSA FORESTAL

SUFICIENT MASSA FORESTAL A MENORCA PER GENERAR BIOMASSA, GARANTINT LA RESTITUCIÓ NATURAL DELS BOSCOS.

- ✳ **S'extreu menys d'un 4% del que creixen cada any el conjunt dels boscos de les Balears (Pla forestal de les Illes Balears, 2014).**

- ✳ **Entre el 2002 i el 2022 s'han extret de mitjana 1.300 m³ de biomassa a Menorca anuals, el que suposa un 0,1 % del volum de fusta que es calcula que hi ha a l'illa (que és d'1.000.000 de m³, aproximadament).**

CAPACITAT PRODUCTIVA

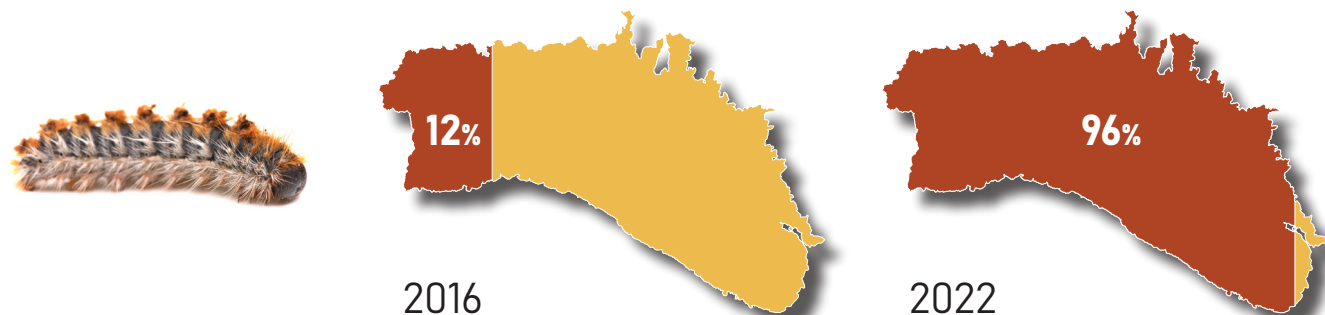
SUFICIENT CAPACITAT PRODUCTIVA PER A L'EXTRACCIÓ I/O PROCESSAMENT DE LA BIOMASSA A MENORCA.

- ✳ **El sector forestal es caracteritza per una mida de microempresa que es dedica a l'extracció tradicional de llenya.** Principalment, treballen en finques agràries, on acorden amb els propietaris l'aprofitament de la llenya a canvi de "netejar" les marines.
- ✳ Aquest conviu amb alguna **empresa de caràcter industrial, que disposa d'una maquinària infrautilitzada per la falta de demanda.** Només l'empresa Excavacions Moll té una producció de 200 a 250 tones d'estella, que li suposa unes 2 setmanes a l'any de funcionament de la seva maquinària per a la seva producció.

EXTRACCIÓ BIOMASSA

POTENCIAL AUGMENT D'EXTRACCIÓ DE BIOMASSA SI ES FES UNA MILLOR GESTIÓ FORESTAL.

- ✳ **Pèrdua d'interès del sector per la gestió de les masses forestals** pel fet que no hi ha un benefici econòmic i no perceben obligatorietat.
- ✳ **Augment de plagues forestals com a conseqüència del canvi climàtic i la manca de finançament per al seu control.** Per exemple, la processionària del pi afecta cada any dels darrers sis una superfície d'11.000 hectàrees de Menorca, i es dona un increment en els graus de gravetat (els graus 4 i 5 sobre un total de 6 han passat de representar 22 % de la superfície el 2016 al 96 % el 2022).

- ✳ **Percepció generalitzada d'un risc elevat d'incendis** per la manca de gestió, malgrat que en els darrers anys no se n'han produït d'importants.

BAIX CONSUM

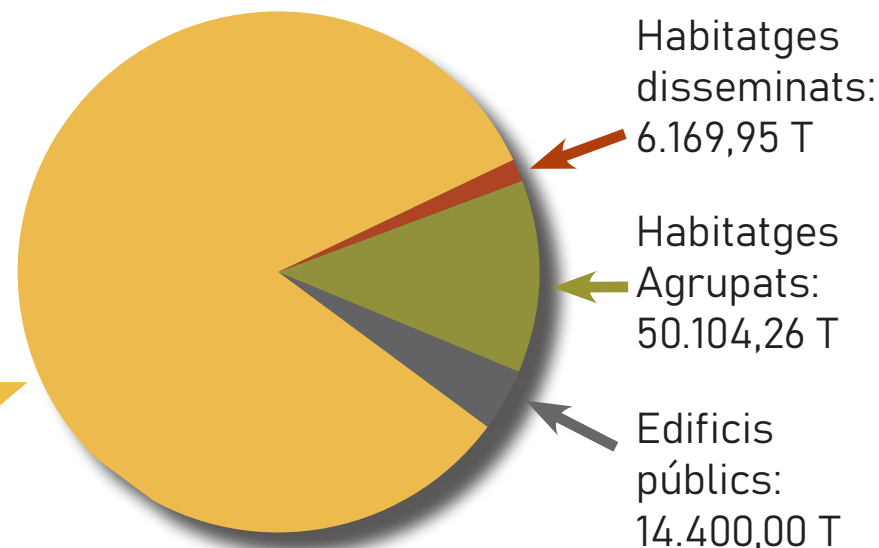
EL CONSUM DE BIOMASSA LOCAL ÉS BAIX EN RELACIÓ AMB LA DEMANDA POTENCIAL.

✱ **Estimam que el consum anual de biomassa local se situa entre les 1.100 i 1.125 tones.** Aquest càlcul es basa de la llenya destinada a la venda comercial segons les dades d'autoritzacions de tals de llenya, que és d'unes 788,50 tones anuals; i de la producció d'Excavacions Moll. Aquestes dades mostren l'oferta-demanda real fruit dels registres oficials. Però segurament hi ha més consum fruit del consum de pèl·lets d'importació o el consum de llenya del mercat no oficial.

✱ **Aquesta realitat es confronta amb la demanda potencial** (replicant les ràtios de l'Estudi de viabilitat d'aprofitaments de biomassa per energia a Menorca):

TOTAL DEMANDA POTENCIAL DE TONES D'ESTELLES ANUALS: 399.040,21 T

Activitats industrials: 328.366,00 T.

EXPERIÈNCIES NEGATIVES

S'HAN DONAT UNES EXPERIÈNCIES NEGATIVES A MENORCA QUE PODEN HAVER AFECTAT EL DESENVOLUPAMENT DEL SECTOR.

- ✿ **L'extracció de biomassa a Sa Roca i la seva exportació a Itàlia ha generat recel i preocupació** que torni a passar en un futur entre una part de la societat menorquina cap a una determinada gestió forestal, caracteritzada per una extracció de biomassa més "massiva".
- ✿ **L'experiència fallida de la caldera de biomassa de l'escola de Sant Lluís.** Alguns dels principals factors són:
 - ✿ Atès que l'empresa contractista era de fora de Menorca i **no disposava de personal tècnic a l'illa**, la resolució d'incidències era molt lent. Quan l'empresa va fer fallida, cap empresa se'n va voler fer càrrec de les reparacions per la complexitat del sistema i el cost que suposava.
 - ✿ **La biomassa ha d'estar certificada** perquè, si després hi ha un problema en la caldera, l'empresa subministradora et faci la reparació sense cost.
 - ✿ **És un sistema que necessita un manteniment constant**, a diferència d'altres combustibles. Això requereix que es disposi de personal de manteniment.

NUSOS

1r NUS

FALTA DE DEMANDA INTERNA DE BIOMASSA COM A RECURS ENERGÈTIC

PROPOSTES PER DESFER ELS NUSOS

PROPOSTES:

- ✳ **Promoure a les diferents administracions públiques la instal·lació de grans calderes de biomassa en instal·lacions públiques** amb un consum energètic constant durant l'any (piscines, geriàtrics, centres sanitaris...), que actuï com a estímul de la demanda i lideri una transició.
- ✳ **Organitzar missions comercials per observar bones pràctiques que es donen a altres territoris** (per exemple, Fira de Valladolid de la Biomassa), per propiciar un major coneixement per part dels tècnics de les administracions públiques, projectistes i instal·ladors sobre la matèria.
- ✳ **Formar les empreses instal·ladores de calderes** per poder oferir un servei tècnic de qualitat.
- ✳ **Ajudar a les empreses productores d'estella i pellets en la certificació dels seus productes**, a fi de garantir-ne la qualitat i facilitar la seva venda en el mercat.

NUSOS

2n NUS

DIFICULTATS PER PORTAR A TERME UNA GESTIÓ AGROFORESTAL SOSTENIBLE I ACTIVA

DIAGNOSI
DEL SECTOR FORESTAL
I DE LA BIOMASSA
A MENORCA

CONSELL INSULAR
DE MENORCA
DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I
RESERVA DE BIOSFERA

PROPOSTES PER DESFER ELS NUSOS

PROPOSTES:

- ✳ **Generar una plataforma i un model estàndard de pla de gestió forestal** a partir de la informació del territori que disposa l'administració pública, que permeti estalviar la realització d'inventaris per part dels enginyers i reduir així els costos d'elaboració.
- ✳ **Millorar dotació de SEPRONA i dels agents forestals** per fer-ne el seguiment del desenvolupament dels plans de gestió.
- ✳ **Potenciar amb més finançamentel Contracte Agrari de la Reserva de la Biosfera**, ja que és vist com un instrument vàlid per incentivar bones pràctiques de gestió forestal al medi rural.
- ✳ **Donar una major estabilitat a les ajudes de FOGAIBA** (com les ajudes PIFO), de manera que faciliti a les empreses la previsió del treball a realitzar a anys vista i poder mantenir equips de treball més estables i formats.
- ✳ **Realitzar un pla de xoc de masses forestals** que no s'han gestionat des de fa anys i que són impenetrables per al ramat. Una vegada realitzat, el cost del manteniment serà menor per la mateixa dinàmica de l'activitat ramadera.

NUSOS

3r NUS

**COMPETÈNCIA
AMB ALTRES SISTEMES
D'ENERGIES
RENOVABLES
(PRINCIPALMENT
SOLAR I AEROTÈRMIA)**

**DIAGNOSI
DEL SECTOR FORESTAL
I DE LA BIOMASSA
A MENORCA**

CONSELL INSULAR
DE MENORCA
DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I
RESERVA DE BIOSFERA

PROPOSTES PER DESFER ELS NUSOS

PROPOSTES:

- ✿ **Apostar per les calderes de biomassa** en aquelles instal·lacions públiques que necessitin un consum constant de calor (per exemple, les piscines).
- ✿ **Potenciar l'ús de la biomassa per a compostatge**, amb una demanda creixent per la proliferació d'empreses de manteniment de jardins.
- ✿ **Valorar les possibilitats d'altres usos, com el biogàs.**

Aquestes propostes es poden considerar que **tenen cabuda entre les 10 accions que destaca l'estratègia Menorca 2030** per tenir un major impacte per a la consecució dels objectius plantejats per a la transició energètica:

- ✿ La instal·lació a la zona de Milà d'una àrea de generació renovable mitjançant la hibridació d'eòlica, fotovoltaica i biogàs.
- ✿ Fomentar l'autoconsum en edificis (aquí les calderes de biomassa hi podrien tenir una contribució significativa).

NUSOS

4t NUS

LA CULTURA DE LA GESTIÓ FORESTAL

PROPOSTES PER DESFER ELS NUSOS

PROPOSTES:

- ✿ **Organitzar activitats pedagògiques sobre gestió forestal.** La finalitat és donar a conèixer el procés, els resultats i els beneficis de les actuacions en gestió forestal a les propietats de les finques i a la societat en general.
- ✿ **Replicar la taula de participació del Life Boscos** per a fomentar la coordinació interinstitucional.
- ✿ **Desenvolupar un observatori del sector forestal** (integrat dintre de l'IBANAT o de l'Observatori Socioambiental de Menorca, per exemple) posant èmfasi en l'equilibri entre desenvolupament econòmic i mediambiental del sector. Un exemple seria l'Observatori Forestal de Catalunya.
- ✿ **Vincular els ajuts** a la necessitat de regularització de l'activitat forestal i l'aportació de dades emprant el registre de productors de biomassa com a instrument administratiu ja existent.